ECLI:LV:AT:2021:1229.11250053009.13.L
Lieta Nr. 11250053009, SKK-77/2021
Krimināllietu departaments

Latvijas Republikas Senāts
LĒMUMS

Rīgā 2021.gada 29.decembrī

Tiesa šādā sastāvā: senatores Anita Poļakova, Sandra Kaija, Inguna Radzeviča

izskatīja rakstveida procesā krimināllietu sakarā ar Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras virsprokurores Ivonnas Ašmanes kasācijas protestu un apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzību par Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 6.jūlija spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] Ar Kurzemes rajona tiesas 2019.gada 5.augusta spriedumu

[1.1] /pers. A/, personas kods /personas kods/,

atzīts par vainīgu Krimināllikuma 233.panta otrajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 1 gadu 6 mēnešiem;

atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta un attaisnots.

Saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu /pers. A/ galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 3 gadiem 6 mēnešiem.

[1.2] /pers. B/, personas kods /personas kods/,

atzīts par nevainīgu pret viņu celtajā apsūdzībā pēc Krimināllikuma 20.panta trešās, ceturtās daļas un 118.panta 2.punkta un attaisnots.

[1.3] Kriminālprocess Nr. 11250053009 apsūdzībā pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta nosūtīts prokuratūrai pirmstiesas izmeklēšanas veikšanai.

[2] Ar pirmās instances tiesas spriedumu /pers. A/ atzīts par vainīgu un sodīts par šaujamieroču, šaujamieroču munīcijas iegādāšanos, glabāšanu, nēsāšanu bez attiecīgas atļaujas.

[3] Pirmstiesas kriminālprocesā apsūdzētajam /pers. B/ celta apsūdzība pēc Krimināllikuma 20.panta trešās, ceturtās daļas un 118.panta 2.punkta par uzkūdīšanu izdarīt slepkavību sevišķi pastiprinošos apstākļos, noslepkavojot divas personas, un šīs slepkavības atbalstīšanu, bet /pers. A/ – pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta par slepkavību sevišķi pastiprinošos apstākļos, noslepkavojot divas personas.

[4] Ar Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 6.jūlija spriedumu, iztiesājot krimināllietu apelācijas kārtībā sakarā ar Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras prokurora Jura Sidera apelācijas protestu, apsūdzētā /pers. A/ un cietušās /pers. C/ apelācijas sūdzībām, Kurzemes rajona tiesas 2019.gada 5.augusta spriedums atcelts daļā par kriminālprocesa apsūdzībā pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta nosūtīšanu prokuratūrai pirmstiesas izmeklēšanas veikšanai.

Pārējā daļā Kurzemes rajona tiesas 2019.gada 5.augusta spriedums atstāts negrozīts.

[5] Par apelācijas instances tiesas spriedumu kasācijas protestu iesniegusi Kurzemes tiesas apgabala prokuratūras virsprokurore I. Ašmane un kasācijas sūdzību iesniedzis apsūdzētais /pers. A/.

[6] Kasācijas protestā pausto lūgumu atcelt Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 6.jūlija spriedumu un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā virsprokurore I. Ašmane pamatojusi ar turpmāk izklāstītajiem argumentiem.

[6.1] Apelācijas instances tiesa nepamatoti atzinusi par iespējamu neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un izdarītos atzinumus, jo, novērtējot pierādījumus, konstatējusi citu attaisnojoša sprieduma taisīšanas pamatu. Proti, pirmās instances tiesa konstatējusi, ka apsūdzēto /pers. A/ un /pers. B/ nodarījumā, kas vērsts pret /pers. D/ un /pers. E/, nav noziedzīga nodarījuma sastāva un attaisnojusi apsūdzētos saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 519.panta 1.punktu. Savukārt apelācijas instances tiesa atzinusi, ka apsūdzēto piedalīšanās noziedzīgā nodarījuma izdarīšanā nav pierādīta, kas ir Kriminālprocesa likuma 519.panta 2.punktā paredzētais attaisnošanas pamats.

Taisot attaisnojošu spriedumu, tiesa tā motīvu daļā nav norādījusi noskaidrotos apstākļus, apsūdzēto attaisnošanas pamatojumu un nav motivējusi, kāpēc tiek noraidīti apsūdzību pamatojošie pierādījumi un apelācijas protesta argumenti.

Tādējādi apelācijas instances tiesa pārkāpusi Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturto un sesto daļu un 525.panta otrās daļas 2. un 3.punktu.

[6.2] Apelācijas instances tiesa pierādījumus nav izvērtējusi atbilstoši Kriminālprocesa likuma 128. un 129.pantā noteiktajiem kritērijiem.

Tiesa nav izvērtējusi visus kriminālprocesa laikā iegūtos pierādījumus kopumā un savstarpējā sakarībā, apsūdzēto liecības tiesa izvērtējusi nepilnīgi, atzīstot par ticamām daļu no liecībās ietvertajām ziņām, pamatojoties uz saviem pieņēmumiem, nevis pārējiem pierādījumiem. Turklāt tiesa nav norādījusi, kurā daļā un kāpēc tieši šajā daļā apsūdzēto liecības atzītas par ticamām. Apsūdzētie ir liecinājuši vairākkārt un ir būtiski grozījuši savas liecības.

[6.3] Apelācijas instances tiesas spriedums ir pretrunīgs. Tiesa konstatējusi, ka /pers. D/ un /pers. E/ tika nonāvēti apsūdzēto /pers. B/ un /pers. A/ darbību rezultātā. Vienlaikus tiesa atzinusi, ka nav pierādīts, kurš nonāvēja /pers. D/ un /pers. E/, turklāt atzinusi par pamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka abu apsūdzēto nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva.

[7] Apsūdzētais /pers. A/ iesniegtajā kasācijas sūdzībā lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu daļā par viņa notiesāšanu pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas un nosūtīt lietu jaunai izskatīšanai Kurzemes apgabaltiesā. Izteikto lūgumu /pers. A/ pamatojis ar turpmāk izklāstītajiem argumentiem.

[7.1] Tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 56.panta pirmās daļas 3.punktu, tādēļ, nosakot sodu, nepamatoti piemērojusi Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu un noteikusi viņam galīgo sodu, noteiktajam sodam pievienojot daļu no soda, kas noteikts ar Kuldīgas rajona tiesas 2009.gada 1.jūlija spriedumu. 2016.gada 13.jūnijā, kad izskatāmajā kriminālprocesā tika konstatēts šaujamieroča un munīcijas neatļautas iegādāšanās, glabāšanas un nēsāšanas fakts, /pers. A/ jau bija izcietis sodu, kas noteikts ar 2009.gada 1.jūlija spriedumu. Savukārt fakts, ka munīcija un šaujamierocis tika

neatļauti iegādāti neilgi pēc 2009.gada 1.jūlija un neatļauti glabāti līdz to izņemšanai 2016.gada 13.jūnijā, nav pierādīts.

Tādējādi apelācijas instances tiesa pieļāvusi Krimināļprocesa likuma 574.panta 1.punktā norādīto Krimināllikuma pārkāpumu.

[7.2] Nosakot sodu pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas, tiesa nav izvērtējusi iespēju piemērot šā panta sankcijā noteiktos brīvības atņemšanai alternatīvos soda veidus un par mazāk smagu noziegumu nepamatoti noteikusi smagāko soda veidu – brīvības atņemšanu.

Motīvu daļa

[8] Senāts atzīst, ka Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 6.jūlija spriedums ir atceļams daļā par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta, /pers. B/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 20.panta trešās un ceturtās daļas un 118.panta 2.punkta, daļā par rīcību ar krimināļprocesu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta un daļā par /pers. A/ saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu noteikto galīgo sodu.

[8.1] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesas spriedumā ir izteikti pretrunīgi atzinumi.

Apelācijas instances tiesa ir atzinusi par pierādītu, ka /pers. B/ un /pers. A/ /datums A/ieradās mājā /Nosaukums/, kur dzīvoja /pers. D/ un /pers. E/, kā arī konstatējusi, ka kāda no apsūdzētajiem – /pers. B/ vai /pers. A/ – vai arī abu apsūdzēto kopīgu darbību rezultātā iepriekš norādītajā datumā /pers. D/ un /pers. E/ tika nogalināti.

Vienlaicīgi apelācijas instances tiesa piekritusi pirmās instances tiesas atzinumam, ka /pers. B/ un /pers. A/ pret viņiem celtajā apsūdzībā ir attaisnojami saskaņā ar Krimināļprocesa likuma 519.panta 1.punktu, jo apsūdzēto darbībās nav noziedzīgā nodarījuma sastāva.

Apelācijas instances tiesa secinājusi, ka, pamatojoties uz lietā iegūtajiem pierādījumiem, nevar izdarīt nešaubīgu secinājumu, ka /pers. B/ ir uzkūdījis un atbalstījis, bet /pers. A/ izdarījis divu personu slepkavību, proti, nevar konstatēt, kurš no apsūdzētajiem ir slepkavības izdarītājs.

Vienlaikus apelācijas instances tiesa atzinusi, ka pastāv saprātīgas šaubas par apsūdzēto vainīgumu, kuras nav iespējams novērst, un līdz ar to konstatējusi, ka apsūdzēto vainīgums nav pierādīts, kas atbilst Krimināļprocesa likuma 519.panta 2.punktā noteiktajam attaisnojoša sprieduma taisīšanas pamatam.

Tādējādi lietā izdarīti divi pretrunīgi atzinumi: 1) pretrunīgs secinājums par to, ka kāds no apsūdzētajiem vai abi kopā ir nonāvējuši abas personas, bet vienlaikus viņu darbībās nav noziedzīgā nodarījuma sastāva; 2) pretrunīgs attaisnošanas pamats, atsaucoties gan uz Krimināļprocesa likuma 519.panta 1. punktu, gan 2.punktu, kas izslēdz viens otru.

Šādu pretrunīgu tiesas spriedumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu Krimināļprocesa likuma 511.panta otrās daļas izpratnē. Minētais pārkāpums atzīstams par Krimināļprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē.

Senāts jau agrāk norādījis, ka tiesas spriedumu nevar atzīt par tiesisku un pamatotu, ja tajā attiecībā uz vienu noziedzīgo nodarījumu norādīti divi pretrunīgi apsūdzētā attaisnošanas pamati (*Augstākās tiesas 2008.gada 28.maija lēmums lietā Nr. SKK-235/2008 (11087121406), Augstākās tiesas 2014.gada 29.augusta lēmums lietā Nr. SKK-228/2014 (11151073912), Augstākās tiesas 2019.gada 15.maija lēmums lietā Nr. SKK-150/2019 (ECLI:LV:AT:0515.11819002011.8.L)*).

[8.2] Senāts konstatē, ka apelācijas instances tiesa nav norādījusi tiesā noskaidrotos notikuma apstākļus, kurus izvērtējot, tā secinājusi, ka apsūdzēto /pers. B/ un /pers. A/ izdarītajā nodarījumā nav noziedzīga nodarījuma sastāva.

Tiesas nolēmumā ir izklāstīts, kādi apstākļi nav noskaidroti, taču nav izdarīts atzinums, kuri no apsūdzībā norādītajiem apstākļiem ir pierādīti un kādi faktiskie apstākļi noskaidroti.

Tādējādi apelācijas instances tiesa pārkāpusi Krimināļprocesa likuma 525.panta otrās daļas 1.punktu, kas noteic, ka attaisnojoša sprieduma motīvu daļā jānorāda tiesas noskaidrotos notikuma apstākļus, kā arī Krimināļprocesa likuma 564.panta ceturto daļu, kas noteic, ka nolēmuma motīvu daļā norādāmi apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu [..].

Senāts norāda, ka īpaši apstākļos, kad tiesa atzinusi par pierādītu, ka apsūdzēto personu darbības rezultātā ir iestājušās inkriminētās noziedzīgā nodarījuma sekas, nepieciešams norādīt tiesas noskaidrotos apstākļus, kas pamato šādu atzinumu. Turklāt atzinums par to, vai par pierādītām atzītajās apsūdzēto darbībās ir vai nav noziedzīga nodarījuma sastāvs, ir izdarāms tikai pēc tam, kad tiesa ir noskaidrojusi šajā aspektā izvērtējamos notikuma apstākļus.

[8.3] Ievērojot to, ka apelācijas instances tiesas nolēmums daļā par apsūdzētā /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta tiek atcelts, vienlaikus tiesas nolēmums atceļams arī daļā par /pers. A/ noteikto sodu saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu.

[9] Senāts atzīst, ka apsūdzētā /pers. A/ kasācijas sūdzība ir nepamatota un noraidāma.

[9.1] Senāts konstatē, ka kasācijas sūdzībā ietvertā norāde uz Krimināllikuma 51.panta pirmās daļas nepamatotu piemērošanu, nosakot /pers. A/ sodu, ir argumentēta ar kasācijas sūdzības autora apgalvojumu, ka tiesa nepamatoti atzinusi par pierādītu to, ka šaujamieroci un šaujamieroča munīciju, kas tika izņemta 2016.gada 13.jūnijā, /pers. A/ bez attiecīgas atļaujas ir iegādājies ne vēlāk kā /datums A/ un glabājis savā dzīves vietā līdz to izņemšanai.

Pirmās instances tiesas un apelācijas instances tiesas atzinums par šaujamieroča un šaujamieroča munīcijas iegādes laiku un glabāšanas ilgumu ir pamatots ar izvērtētiem pierādījumiem. Senāts nekonstatē Krimināļprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, kas būtu pieļauti, vērtējot pierādījumus daļā par /pers. A/ celto apsūdzību pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas. Uz šādiem pārkāpumiem nav norādīts arī kasācijas sūdzībā.

Atšķirīgs pierādījumu vērtējums, ja tiesa pierādījumu vērtēšanā nav pieļāvusi Krimināļprocesa likuma būtiskus pārkāpumus, nav pamats tiesas nolēmuma atcelšanai. Savukārt kasācijas instances tiesa saskaņā ar Krimināļprocesa likuma 569.panta trešo daļu pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

[9.2] Kasācijas sūdzības autora apgalvojums, ka apelācijas instances tiesa nav argumentējusi brīvības atņemšanas soda noteikšanu /pers. A/ pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas, ir pretrunā ar apelācijas instances tiesas sprieduma saturu.

No sprieduma redzams, ka tiesa detalizēti argumentējusi brīvības atņemšanas soda piemērošanu un atzinusi par pamatotu pirmās instances tiesas secinājumu, ka sods /pers. A/ nosakāms brīvības atņemšanas veidā, jo noziedzīgo nodarījumu apsūdzētais izdarījis, būdams notiesāts nosacīti par analoģiska noziedzīga nodarījuma izdarīšanu.

[10] Ar pirmās instances tiesas spriedumu apsūdzētajam /pers. A/ piemērotie drošības līdzekļi – nodošana policijas uzraudzībā un aizliegums izbraukt no valsts – atstāti spēkā. Savukārt apsūdzētajam /pers. B/ piemērotie drošības līdzekļi atcelti. Pirmās instances tiesas spriedums šajā daļā ar apelācijas instances tiesas spriedumu atstāts negrozīts.

Ievērojot, ka apelācijas instances tiesas spriedums daļā par /pers. A/ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 233.panta otrās daļas ar brīvības atņemšanas sodu tiek atstāts negrozīts, Senāts atzīst, ka /pers. A/ piemērotie drošības līdzekļi ir samērīgi viņa izdarītā noziedzīgā nodarījuma raksturam.

Senāts nekonstatē pamatu drošības līdzekļa piemērošanai /pers. B/.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Krimināļprocesa likuma 585. un 587.pantu, tiesa

nolēma:

atcelt Kurzemes apgabaltiesas 2020.gada 6.jūlija spriedumu daļā par /pers. A/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta, /pers. B/ atzīšanu par nevainīgu un attaisnošanu pēc Krimināllikuma 20.panta trešās un ceturtās daļas un 118.panta 2.punkta, daļā par rīcību ar kriminālprocesu apsūdzībā pēc Krimināllikuma 118.panta 2.punkta un daļā par /pers. A/ saskaņā ar Krimināllikuma 51.panta pirmo daļu noteikto galīgo sodu.

Atceltajā daļā lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai Kurzemes apgabaltiesā.

Turpināt piemērot /pers. A/ drošības līdzekļus – nodošanu policijas uzraudzībā un aizliegumu izbraukt no valsts.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.

A. Poļakova S. Kaija I. Radzeviča